PB-PP|B-16019
BELGIE(N)-BELGIQUE

NR. 237 | DECEMBER 2026 | VERSCHIJNT VIERMAAL PER JAAR

VIERDEWERELDBLAD

ATD | **A**LL **T**OGETHER FOR **D**IGNITY | **SAMEN VOOR WAARDIGHEID**

5 Een vernieuwd huis voor de Beweging

6-8 ATD Vierde Wereld doorgelicht

9 Nieuws uit de wereld

INTERNATIONALE BEWEGING ATD VIERDE WERELD in België - Victor Jacobslaan 12 - 1040 Brussel - P 204209

VIERDE WERELDBLAD

Uitgave van de Beweging
ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
(02) 650.08.70
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be
Internationaal: **www.atd-fourthworld.org**
Over de stichter: **www.joseph-wresinski.org/nl**
facebook.com/ATDVla

Verantwoordelijk uitgever:
Bert Luyts
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
Foto's: ATD Vierde Wereld,
tenzij anders vermeld.

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.
IBAN: BE44 0689 4871 0345

Contacteer ons voor een gratis abonnement op het Vierde Wereldblad.

U kan ATD Vierde Wereld ook opnemen in uw testament. Meer info hierover vindt u op www.atd-vierdewereld.be.

Lay-out: Da's Straf! **Druk:** Graphius

Foto op de voorpagina:
De Verenigde Naties in New York.

Ethiek, transparantie, goed bestuur
Jouw gift, ons engagement
ethische-fondsenwerving.be

EDITO

VOLHOUDEN

Geen bijzondere verjaardag van ATD Vierde Wereld dit jaar, maar een recent verschenen geschiedenisboek herinnert eraan dat we al vele jaren bestaan: sinds 1957. Axelle Brodiez-Dolino, een Franse historica, peilde naar het historisch gehalte van ATD en de invloed die onze beweging had op de sociale en politieke werkelijkheid. In dit nummer vindt u een glimp van het verrassend lijvige boek.

Het roept bij mij de gedachte op dat Joseph Wresinski, de stichter, en zoveel andere mensen met en na hem, hebben moeten volhouden. Het boek vermeldt zeker een aantal successen, maar ook tegenstand en ontmoediging. In 1960, nauwelijks drie jaar na het begin van de eerste acties van Wresinski, dreigde de overheid een einde te maken aan zijn aanwezigheid in het barakkenkamp van Noisy le Grand. Zijn acties met de bewoners strookten niet met wat de gemeente wilde: de 'sociaal onaangepasten' zag men liever vertrekken, dan konden ook de barakken weg. Armoede 'oplossen' door mensen te verjagen gebeurt ook nu. België werd deze zomer nog op de vingers getikt door het Europees Comité voor Sociale Rechten omdat teveel gemeenten een reglement hebben dat bedelen verbiedt of bemoeilijkt en dat strijdig is met grondrechten.

We lopen vandaag niet meer het risico als beweging van de ene dag op de andere te verdwijnen maar de tijden zijn wel onzeker. Wie het moeilijk heeft om mee te kunnen in de samenleving wordt meer gewantrouwd en daarvoor individueel verantwoordelijk geacht. Sociale rechten worden afgebouwd, overheidssteun aan sociale bewegingen vermindert, hun rol wordt ter discussie gesteld. Oorlog en oorlogsdreiging op de koop toe. We moeten opnieuw moedig volhouden. Dat is moeizaam en niet glorieus, en o zo onvoldoende, maar nodig om in betere tijden weer grote stenen te kunnen verleggen.

Volhouden betekent ook voorbereid zijn op de toekomst. Het voorbije jaar onderging het Vierdewereldhuis een grondige renovatie, vooral om het energiezuiniger te maken en beter aangepast aan de altijd maar hetere zomers. Het huis kan ons weer goed onderdak bieden voor de volgende twintig jaar. De renovatie is mogelijk gemaakt door een legaat, waarvoor we heel dankbaar zijn. Wie regelmatig schenkt of besluit om ATD in zijn nalatenschap te laten delen, zorgt mee ervoor dat we met vertrouwen naar de toekomst kunnen kijken en onze energie ten volle in de actie en de aanwezigheid bij mensen in armoedesituaties kunnen inzetten. De geschiedenis van ATD leert dat veranderingen mogelijk zijn, als mensen in armoede zelf een stem krijgen en als ze medestanders hebben, in alle lagen van de samenleving. •

Bert Luyts
Nationaal Team

EEN TAXI EN EEN PAAR STEUNKOUSEN

Anna is niet meer zo goed te been. Dat merk je wanneer ze rechtstaat en voorzichtig haar jas aantrekt. Ze heeft vandaag een doktersafspraak. Ze vertelt er niet veel over, alleen dat ze er moet geraken. De bushalte is te ver en er is geen minder-mobielencentrale in de buurt. Dus belt ze een taxi. Ze weet ondertussen ongeveer wat zo'n rit kost.

"Ik vind het zonde van het geld. Daar kan ik ook andere dingen mee doen. Maar mijn gezondheid is ook belangrijk."

Een paar dagen later vertelt Anna over haar steunkousen. Ze had nieuwe nodig en was daarvoor naar de zorgwinkel gegaan. Daar had ze de prijs gezien. Ruim 40 euro. "Dat kan ik niet betalen. Ik heb uiteindelijk veel goedkopere steunkousen online gevonden. Voor 4 euro." Ze weet dat ze minder goed zijn; minder ademen. Ze merkte het meteen bij de hitte. Ze weet ook dat de kousen van de zorgwinkel beter zouden zitten en langer meegaan. Ze vertelt het bijna verontschuldigend, alsof ze iets verkeerd heeft gedaan.

Ik denk aan Anna in de taxi die haar naar de dokter brengt. Aan de steunkousen die ze zelf op internet heeft gezocht. Aan de vele kleine keuzes die ze elke dag moet maken. Anna probeert goed voor zichzelf te zorgen. Soms betekent dat niet kiezen voor wat nodig is, maar voor wat haalbaar is. •

Marte Lorent

© OpenAI

"Focus op menselijke waardigheid: dat spreekt me al 40 jaar aan"

Klusjesman Cedric en Steven aan het werk in het Vierdewereldhuis.

Steven (64) woont in Brugge en houdt van lange voettochten. Na een loopbaan in IT en het grootbrengen van vier kinderen, vond hij als kersvers gepensioneerde opnieuw de weg naar ATD Vierde Wereld.

"Mijn allereerste contact met ATD Vierde Wereld gaat al terug naar 1982. Ik was toen twintig jaar en vroeg me af wat ik met mijn leven wilde doen. Ik raakte intensief betrokken als medestander en hielp mee bij enkele werkkampen in Frankrijk en Engeland. Drie jaar geleden kruiste ATD opnieuw mijn pad. Tijdens een van mijn voettochten wandelde ik langs Frimhurst, het vakantiehuis van ATD in het Verenigd Koninkrijk, en besloot ATD in België te contacteren met de vraag of ze hulp konden gebruiken."

Hoe zag je vrijwilligerswerk er concreet uit?

"Bij het eerste gesprek eind 2022 vertelde ik dat ik na al die jaren in de IT – sector graag met mijn handen wilde werken. Katia, vrijwilligerscoördinator, stelde voor het hele Vlaams secretariaat mee onder handen te nemen. Ik heb het parket in het secretariaat afgeschuurd, hersteld en vernist, en van de volhouten werkbladen van een oude keuken en gerecupereerde tafelpoten nieuwe bureaus gemaakt. Samen met klusjesman Cédric schilderde ik muren en plafonds en ik hielp ook bij het archiefbeheer. Af en toe sloten andere vrijwilligers aan. Omdat ik vanuit Brugge pendelde, bleef ik telkens overnachten in het Vierdewereldhuis in Brussel. Er was ruimte en tijd voor ontmoeting met mensen in huis."

Waarom besloot je vrijwilliger te worden bij ATD?

"Wat me 40 jaar geleden al raakte, is dat ATD geen caritatieve vereniging is, maar focust op menselijke waardigheid én netwerkt met beleidsmakers. Drie jaar geleden zag ik dat die kernwaarde nog altijd rotsvast overeind staat. Nu de kinderen de deur uit zijn en ik op pensioen ben, kreeg ik weer de tijd en de ruimte om me voor die filosofie in te zetten."

Wat geeft je de meeste voldoening in je engagement?

"Heel simpel: het concrete resultaat. Als ik nu rondloop in het secretariaat, zie ik met mijn eigen ogen wat de werken hebben opgeleverd. Het is er echt heel mooi geworden, en dat geeft voldoening."

Is er een specifieke ontmoeting bij ATD die je bijblijft?

"Ik was ontzettend onder de indruk van hoe Corinne, volontaire uit Frankrijk, in het creatieve atelier haar eigen talenten en vaardigheden inzette. Ze zag heel scherp waar de noden van mensen in armoede lagen en wist daar goed op in te spelen. Creativiteit en iets maken met je eigen handen kan zoveel trots opwekken bij mensen – dat te zien gebeuren is heel mooi."

Wat heb je door dit vrijwilligerswerk over jezelf geleerd?

"Vrijwilligerswerk heeft voor mij een heel andere dynamiek dan betaald werk. De verantwoordelijkheid is anders en het bezorgt me géén stress. Als IT-medewerker heb ik jarenlang onder hoge druk gewerkt. Als gepensioneerde wil ik dat absoluut niet meer." ●

Marte Lorent

SAMEN BLIJVEN BOUWEN AAN EEN WERELD ZONDER ARMOEDE

Al bijna vijftig jaar is het Vierdewereldhuis in Etterbeek een veilige haven waar mensen in armoede en medestanders elkaar ontmoeten. Ze wisselen er ervaringen uit, denken samen na en bereiden acties voor in de strijd tegen armoede. Na een grondige renovatie is het huis helemaal klaar voor de toekomst.

Een huis in het hart van de Beweging

Het Vierdewereldhuis is zo veel meer dan een gebouw. Er zijn bijeenkomsten van militanten, creatieve ateliers, vergaderingen en verschillende activiteiten. Het biedt onderdak aan onze administratie, ons archief en aan leden van de Beweging die uit andere landen komen. Ook het Europese team heeft hier zijn kantoren. Dankzij de ligging in het hart van Brussel is het huis vlot bereikbaar voor de ganse Beweging, vanuit België en ver daarbuiten.

Omdat het Vierdewereldhuis zo waardevol is voor onze werking, wilden we het behouden en tegelijk de impact op het milieu verkleinen. Een onafhankelijke energiedeskundige onderzocht het gebouw en bracht in kaart welke werken nodig waren. De renovatie past binnen de visie die onze Beweging richting geeft: de strijd tegen armoede en de strijd tegen klimaatverandering zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Om dit te verwezenlijken zijn de gevels en daken geïsoleerd, zijn alle ramen en deuren vervangen, en zijn er zonwering en zonnepanelen geplaatst. Daarnaast zorgt een ventilatiesysteem met dubbele luchtstroom voor een gezond binnenklimaat en vangen we vanaf nu regenwater op voor de wasmachine. Ook aan het comfort en de veiligheid is gedacht. Zo zijn er akoestische cabines gekomen om in alle rust te videobellen, zijn de brandveiligheid en de leuningen aangepakt, en werden een vergaderzaal en twee kantoren gerenoveerd.

> **“Een ruimte voor ontmoeting, reflectie en onze strijd tegen armoede.”**

Klaar voor morgen

Dankzij deze werken is het Vierdewereldhuis beter uitgerust voor de toekomst. Het gebouw is energiezuiniger en de ruimtes zijn comfortabeler en beter afgestemd op de activiteiten die er plaatsvinden. Maar vooral: we kunnen het Vierdewereldhuis blijven gebruiken als ruimte voor ontmoeting, reflectie en onze strijd tegen armoede. ●

Tekst: Nicolas Descamps
Vertaling en bewerking: Marte Lorent

De inkomhal van het Vierdewereldhuis tijdens ons opendeurweekend in oktober 2026.

De koer van het Vierdewereldhuis tijdens de klusdagen in 2023.

Vanop afstand en met een vergrootglas: ATD Vierde Wereld doorgelicht

Zijn sociale bewegingen die armoede bestrijden het geweten van een samenleving? Zijn het depanneurs die lekken in het systeem opvangen? Of betekenen ze meer dan dat? De Franse historica Axelle Brodiez-Dolino onderzoekt het en licht ATD Vierde Wereld grondig door.

Sociale bewegingen zijn luizen in de pels: ze klagen aan, versturen persberichten en organiseren manifestaties. Tegelijkertijd zijn ze afhankelijk van subsidies van de overheid evenals van giften en vrijwillige inzet. Die zijn ze misschien wel waard, maar kunnen ze ook veel veranderen? Sommige bewegingen zijn duidelijk sterker dan andere, zegt Axelle Brodiez-Dolino, en daar rekent ze ATD Vierde Wereld bij. Ze durft beweren dat geen enkel idee in de politiek niet geïnitieerd of gevalideerd is door bewegingen.

Archieven, bron van levensverhalen en inzichten

Het boek over ATD is dan wel een kanjer van bijna 600 bladzijden, het steunt op een wetenschappelijk rapport dat driemaal zo omvangrijk is, het resultaat van heel wat studiewerk en een zoektocht door archieven. De auteur heeft veel lof voor het uitzonderlijke archief van ATD. Het is ontzettend omvangrijk en van een grote kwaliteit: 2,7 kilometer aan archiefdozen, duizenden geluidsopnames en audiovisuele documenten, afkomstig uit 26 landen. Het deel van 1957 tot 1992 is zelfs opgenomen in de Werelderfgoedlijst van de UNESCO.

Het verhaal van ATD komt ruim aan bod. Joseph Wresinski kwam in 1956 als aalmoezenier terecht in het daklozenkamp van Noisy-le-Grand, in de omgeving van Parijs. Met de mensen van het kamp en enkele vrijwilligers richtte hij in 1957 een vereniging op. Schrijven, schrijven, schrijven: ondergedompeld in de onthutsende leefwereld van de bidonville was dat dé methode om met afstand na te denken over wat daar aan de hand was, om beter te kijken en geen vlugge conclusies te trekken. Dat is tot vandaag een dagelijkse opdracht voor elke vrijwilliger. De verslagen moesten ook uitgetikt worden en dat was op de duur te tijdrovend. Daarom werd de hulp van enkele kloostergemeenschappen ingeroepen. Dit materiaal was de bron voor levensverhalen die later geschreven werden.

Joseph Wresinski, de stichter van ATD Vierde Wereld (1916-1988).

“De acties ‘op het terrein’ zijn steeds proeftuinen van een meer rechtvaardige wereld: altijd moet het om meer gaan dan de actie zelf.”

Het archief van ATD Vierde Wereld is Unesco werelderfgoed.

Axelle Brodiez-Dolino dook ook in het archief van de gemeente Noisy-le-Grand. Het is geen verrassing dat die het barakkenkamp weg wou. In een archief in Normandië waar manuscripten bewaard worden van schrijvers en kunstenaars, vond ze de brieven die Joseph Wresinski schreef aan Jean Bazaine, de kunstenaar die de glasramen ontwierp voor de kapel in het kamp van Noisy. 'Aan jou kan ik het zeggen', schreef hij. Wresinski was uitgeput, ontmoedigd en stond op het punt er de brui aan te geven. Ook het engagement, de drijfveren en de moeilijkheden van de eerste vrijwilligers komen in het boek ruim aan bod.

De plaats van actie

Sociale bewegingen zijn verweven met vier werelden waarin ze zich bewegen en waarop ze invloed proberen uit te oefenen, zegt Axelle Brodiez-Dolino. Eerst is er de geografische wereld: de plaats van actie. Die evolueert met de tijd. ATD Vierde Wereld ontstond in een welbepaalde krottenwijk. Dertig jaar later was de beweging aanwezig op vier continenten. De viering van die verjaardag, op 17 oktober 1987 in Parijs, bracht 100.000 mensen uit verschillende landen samen. Later werd die dag door de Verenigde Naties aangenomen als Werelddag van verzet tegen extreme armoede. Toch is dat uitzwermen over de landsgrenzen niet uniek, lezen we in het boek. Tal van andere organisaties, vaak uit christelijke hoek, hebben een gelijkaardig verhaal. Ook in de postkoloniale tijd hoorde dat nog bij de tijdsgeest.

Weten en begrijpen

Vervolgens is er de wereld van de kennis. Wat ATD wel uniek maakt, is dat reeds in de modder van Noisy de drang om te weten groot was. De kennis van dat moment wordt bevraagd en dat valt tegen. Er zijn geen data te vinden over armoede en uitsluiting, er bestaat geen onderzoek. Er zijn geen armen meer in Frankrijk, is de teneur, wel hier en daar nog 'sociaal onaangepasten'. En in andere Europese landen stellen ze hetzelfde vast. Al in 1960 wordt een 'informatieweek' georganiseerd met 44 deelnemers, waaronder mensen van officiële instellingen, verenigingen en onderzoeksinstituten, en een journalist. Er zijn niet genoeg stoelen, er worden enkele oude matrassen aangesleept. Een jaar later kan ATD gebruik maken van een lokaal van de Unesco in Parijs. De Nederlandse diplomate Alwine de Vos van Steenwijk is de stuwende kracht. Ze engageert zich voltijds en start binnen ATD een onderzoeksinstituut op, met veel ambitie en weinig middelen.

Engagement

In de periode 1960-1970 is de kennis over armoede in de Verenigde Staten groter dan in Europa. Er worden contacten gelegd en er wordt over en weer gereisd. Ondertussen worden ook onderzoekers en beleidsmensen in Frankrijk en in de buurlanden aangesproken. ATD organiseert talrijke studiedagen en congressen. Later neemt het onderzoek naar armoede toe en de invalshoeken verschuiven. Armoede is nu een gevestigd onderzoeksthema aan universiteiten. Een derde wereld is die van de solidariteit en het engagement. ATD bouwde drie specifieke pijlers uit: medestanders, volontairs en militanten. De militanten zijn mensen die armoede en uitsluiting kennen uit eigen ervaring en die een actieve rol opnemen in de beweging of in hun omgeving. De volontairs zijn degenen die zich volledig ter beschikking stellen voor opdrachten in de internationale beweging, tegen een minimumloon. En medestanders zijn zij die met beide voeten in de ruimere samenleving staan en deze op de meest diverse manieren meer 'armoede-vrij' proberen te maken.

Overtuigen

Tenslotte is er de wereld van de politieke actie. Je zou het ook lobbywerk kunnen noemen. ATD bewoog zich in die wereld met originaliteit en intensiteit, op alle beleidsniveaus. Dat wordt in het boek geïllustreerd met veel voorbeelden uit Frankrijk, maar ook uit België en andere landen, en op het niveau van internationale instellingen.

Axelle Brodiez-Dolino

Historica, verbonden aan de grootste Franse overheidsorganisatie voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, het CNRS (Centre national de la recherche scientifique). Ze deed onderzoek naar verschillende sociale bewegingen.

Alwine de Vos van Steenwijk bij Jacques Delors (Voorzitter Europese Commissie 1985-1995).

De acties 'op het terrein' zijn steeds proeftuinen van een meer rechtvaardige wereld: altijd moet het om meer gaan dan de actie zelf. Zo worden al vroeg gezinsvakanties georganiseerd die moeten aantonen hoe heilzaam een paar dagen vakantie kunnen zijn, om zo de maatschappij te overtuigen dat ook mensen in armoede er recht op hebben. De centrale gedachte bij elke politieke actie is dat armoedebestrijding geen zaak van 'afroming' is. Het gaat er niet om enkele gezinnen uit de armoede te tillen, de strijd is gericht op iedereen. Dat komt altijd terug.

*Het boek **ATD Quart Monde, une histoire transnationale. La lutte contre la pauvreté, d'un bidonville à l'Onu**. Presses Universitaires de France, 2025, 595 p.*

Drievoudig

Met de armsten naar het Vaticaan, het Elysee en de Verenigde Naties: dat was de weg die Joseph Wresinski van bij het begin voor ogen had. Armoede kon niet opgelost worden door enkel te werken op de plaatsen van armoede. Mensen in armoede moesten de hoogste religieuze en politieke overheden en de internationale organisaties aanspreken. Dat is een lange weg geweest, maar hij loonde: slechts weinig bewegingen hebben die drievoudige erkenning gekregen. En slechts weinigen hadden een invloed die niet eenmalig of marginaal bleef, maar duurzaam was en een plaats vond in het hart van het overheidsbeleid. Bij ATD steunt de wil om te veranderen op drie pijlers: wereldwijde aanwezigheid op het terrein, een maatschappijproject, en een methodisch pleidooi. Daarmee was de beweging zijn tijd ver vooruit.

Duurzame inzichten

Opvallend is de voorkeur voor geduldig en discreet politiek werk, in de beginperiode gedragen door opvallende persoonlijkheden als Alwine de Vos van Steenwijk en Geneviève de Gaulle-Anthonioz, en vooral gevoed door de aanwezigheid op het terrein. Eveneens belangrijk is het eigen onderzoekswerk vanaf de jaren 1960 en de samenwerking die uitgebouwd werd met de wereld van de wetenschap. Bevriende wetenschappers zorgden ook mee voor de opleiding van volontairs. Zo toonde ATD aan dat de bevolking aan de onderkant niet behoorde tot het proletariaat, maar tot een sub-proletariaat: een bevolkingsgroep die geen stabiele toegang heeft tot de reguliere arbeidsmarkt, op onregelmatige basis zwaar en onaantrekkelijk werk uitvoert, en een uiterst onzeker bestaan leidt. Het begrip 'uitsluiting' werd aangevoerd en armoede werd benoemd als een schending van mensenrechten. Armoede moest voortaan bekeken worden vanuit alle dimensies en als een proces.

Bron van kennis

ATD kon ook paradoxen blootleggen: de geografie van armoede en het profiel van de groepen die armoede ervaren zijn heel verschillend over de wereld, maar in de menselijke ervaring ervan zit een gemeenschappelijk karakter. Van bij het begin werd armoede in verband gebracht met schaamte en ontkenning van waardigheid. Er werd dan ook sterk ingezet op volksuniversiteiten en 'kruising van kennis' om te doen erkennen dat mensen in armoede een bron van kennis zijn en dat ze moeten betrokken worden bij de definitie van armoede en de evaluatie van acties.

Verleden en toekomst

Eeuwenlang was het doel van armoedebestrijding de maatschappij te beschermen tegen gevaren en spanningen die mensen in armoede kunnen veroorzaken. Vanaf de 20ste eeuw werd de bescherming van het individu een prioriteit. Dat was een gigantische paradigmawissel, het begin van een aardverschuiving, ook al wordt de focus op het individu op verschillende manieren ingevuld. Vanaf het begin van de 21ste eeuw stokte de voortgang van de armoedebestrijding, er werden zelfs stappen achteruit gezet. Maar Axelle Brodiez-Dolino blijft hoopvol: als historica bestudeert ze hoe de samenleving doorheen de tijd verandert en de geschiedenis van ATD toont aan dat we als burgers niet machteloos zijn. Verandering komt niet alleen van bovenaf, maar ontstaat wanneer mensen zich verenigen, actie ondernemen en actief deelnemen aan het maatschappelijke en politieke debat. ●

M.T. Poppe

***ATD-jargon:** Militant – volontair – medestander – volksuniversiteit – kruising van kennis: deze begrippen zijn eigen aan de werking van ATD. Op onze website vindt u er meer info over.*

ACTIES VAN ATD VIERDE WERELD UIT ALLE HOEKEN VAN DE WERELD

Peru

Een nieuwe ruimte voor jongeren

In Cusco heeft ATD Vierde Wereld een plek gecreëerd waar jongeren van 12 tot 17 jaar elkaar kunnen ontmoeten, samen activiteiten doen en hun talenten ontdekken. Het initiatief ontstond vanuit een wens van ouders: ze willen dat hun kinderen voldoende zelfvertrouwen ontwikkelen om vrijuit hun mening te uiten, om op school en tegenover volwassenen voor zichzelf op te komen en om positieve keuzes te maken. Ze hopen dat hun kinderen zo kunnen bouwen aan een mooiere toekomst.

Burkina Faso

Zeep maken als hefboom voor zelfstandigheid en solidariteit

ATD Vierde Wereld organiseerde een driedaagse workshop begeleid door Sophie, een militante van ATD Vierde Wereld. Ze maakten 165 stukken zeep. Die zeep kreeg ook een mooie bestemming: tijdens Mo'Cool Day, een wekelijkse ontmoetingsdag voor kinderen die op straat leven, kunnen deze kinderen zich wassen, spelen en even tot rust komen.

Centraal-Afrikaanse Republiek

Kennis samenbrengen

In Bangui organiseerde ATD Vierde Wereld een vorming rond de methode Kruising van Kennis. Een veertigtal deelnemers uit acht landen namen eraan deel. Onder hen waren mensen in armoede, academici, hulpverleners en volontairs. Ze ontdekten hoe ze deze methode in hun eigen gemeenschap kunnen toepassen.

Burundi

Alfabetisering als hefboom voor emancipatie

In de provincie Bubanza krijgen deelnemers dankzij een alfabetiseringsprogramma van zes maanden de kans om beter te leren lezen, schrijven en rekenen. De resultaten zijn veelbelovend. De deelnemers worden zelfstandiger in het dagelijks leven: ze kunnen berichten op hun gsm lezen, makkelijker hun weg vinden op de markt en actiever deelnemen aan het gemeenschapsleven.

Mexico

Een buurtbibliotheek voor iedereen

In de arme wijk Mesa de los Hornos in Mexico-Stad opende ATD Vierde Wereld een buurtbibliotheek waar kinderen, jongeren en volwassenen gratis boeken kunnen ontdekken en samen lezen. Vrijwilligers begeleiden de bezoekers en helpen hen plezier te vinden in lezen. Zo krijgen ook mensen die nooit de kans hadden om boeken te lezen of naar school te gaan, de mogelijkheid nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.

Tanzania

Weerbaarheid en veerkracht

ATD Vierde Wereld werkt samen met de Kisangani Smith Group, waarin jongeren en vrouwen les krijgen in onder meer mechanica en naaien. Tegelijk zetten ze zich in voor een groenere leefomgeving door bomen te kweken en te planten. Warta Maurusi leerde via het project hoe ze haar eigen boomkwekerij kon opzetten. Met de inkomsten kon ze onder meer een waterpomp, een watertank en een diepvriezer kopen. Die gebruikt ze om ijs te maken dat ze in het dorp kan verkopen. Dankzij het project kan ze haar gezin onderhouden. Ze is trots op wat ze zelf heeft opgebouwd en op de bijdrage die ze zo levert aan haar dorp.

WENSKAARTEN VOOR ELKE GELEGENHEID

Kinderen uit de lagere school Trixhes 3 van het buitengewoon onderwijs in Ougrée (Luik) schreven korte gedichtjes rond het thema seizoenen. Een Brusselse artieste maakte er dromerige illustraties bij. Het resultaat: 12 unieke en tweetalige kaarten gepast voor veel gelegenheden doorheen het jaar.

1 kaart → 2,50 euro **12 kaarten → 25 euro**

Verzendkosten: 1-3 kaarten: 1,38 euro • 4-6 kaarten: 2,76 euro • 7-9 kaarten: 4,14 euro.
Vanaf aankoop van 12 kaarten (10 + 2 gratis) zijn er geen verzendkosten.

Bestellen kan via onze webshop (**www.atd-vierdewereld.be/winkel**), telefonisch (02/650.08.70) of per mail (**boekhandel@atd-vierdewereld.be**). Indien je telefonisch of per mail bestelt, maak je het bedrag over aan ATD Vierde Wereld België vzw op rekeningnummer IBAN: BE44 0689 4871 0345 (BIC: BPOTBEB1) met vermelding "wenskaarten + je naam".

Met jouw gift steun je een wereld die niemand achterlaat

Je kan een gift doen aan ATD Vierde Wereld België vzw op rekeningnummer IBAN BE44 0689 4871 0345 met vermelding "GIFT" of via onze website: www.atd-vierdewereld.be/doe-mee/doe-een-gift.

RECHT OP WONEN, EEN WERKWOORD

Op 17 oktober stond ik samen met enkele honderden Leuvenaars rond de gedenksteen voor de slachtoffers van extreme armoede op de Leuvense Grote Markt, met een boodschap over het recht op wonen. De dag voordien stond Saskia Jacobs, ervaringsdeskundige en militante van ATD, bij eenzelfde gedenksteen op het plein vóór het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in New York. ATD had uit elk werelddeel één persoon afgevaardigd om een getuigenis te brengen op de plechtigheid ginds bij de VN, en ook zij had het over het recht op wonen in Europa.

> **"Een eigen thuis is de hoeksteen van een menswaardig leven."**

Het gaat niet goed met dat recht op wonen, niet bij ons en niet in Europa. Naar schatting 1,44 miljoen mensen in de Europese Unie zijn dak- of thuisloos, en bijna alle landen waarvoor trendcijfers beschikbaar zijn vertonen een stijging, ondanks de plechtige belofte om tegen 2030 (!) minstens al een einde te maken aan het buitenslapen. België staat nota bene op de vijfde plaats wat het aantal dak- en thuislozen in promille van de bevolking betreft (4,2). De vurig bepleite investeringen in 'Housing First' komen nauwelijks van de grond. Een eigen thuis is nochtans de hoeksteen van een menswaardig leven: geen sociale zekerheid zonder wettelijk adres; geen kans op een gezond leven zonder een veilige thuis. Je gezin spat uiteen, je raakt de dieperik in en zelfs ziekenhuizen willen je niet meer opnemen.

Maricarmen

Er is veel meer aan de hand dan dak- en thuisloosheid. De 'Maricarmen'-crisis in Spanje maakte pijnlijk duidelijk hoe een op hol geslagen speculatie in de vastgoedsector de huurprijzen de hoogte injaagt, tot wanhoop van kleine huurders die de woonkosten niet meer kunnen dragen. De Spaanse regering viel over deze kwestie, en het is bang afwachten of een volgende regering het tij zal willen en kunnen keren. Maar ook bij ons wordt het voor huurders op de private markt onhoudbaar. Eigenaars verschuilen zich achter immokantoren: die vragen getuigschriften van goed zedelijk gedrag en loonstrookjes van de voorbije vier maanden op alvorens je ook maar op een lijst van kandidaat-huurders kan terecht komen. Hoe kunnen werklozen die hun uitkering verliezen en leefloners dan ooit iets huren? Wie al een huurcontract had valt al gauw in een schuldenput en wordt voor jaren de slaaf van schuldbemiddelaars.

Bouwen om te wonen

Overheden doen wel inspanningen: Europa heeft een actieplan betaalbaar wonen, zelfs met een speciale focus op Housing First. Er wordt ook in Vlaanderen versneld geïnvesteerd in sociale woningen. Gemeenten zoals Leuven promoten 'community land trusts' waarbij de grond eigendom van de gemeente blijft zodat de woningen die erop gebouwd worden goedkoper kunnen verkocht of verhuurd worden. Projectontwikkelaars worden contractueel verplicht om een bepaald percentage van hun woongeneheden als 'budgetwoning' ter beschikking te stellen, enzovoort. Maar de inspanningen staan nog niet in verhouding tot de noden. En zolang geen halt toegeroepen wordt aan de financialisering van de woningmarkt blijft het dweilen met de kraan open. Beleggen in vastgoed voor een maximaal rendement is vaak het omgekeerde van investeren in huisvesting voor iedereen.

> **"Beleggen in vastgoed is vaak het omgekeerde van investeren in huisvesting voor iedereen."**

Dan moeten we het ook nog hebben over groene transitie. Saskia woont namelijk op een klein appartementje aan de zuidkant van een woontoren in Leuven. Deze zomer bakte de lucht er vaak tot boven de 40°. De Stad heeft wel een ambitieus klimaatplan, maar over isolatie en energierenovatie van huurwoningen staat daar niets in. Klimaatrechtvaardigheid vereist dat elk gemeentelijk klimaatplan bij voorrang focust op die doelgroep, en niet alleen op eigenaars en publieke gebouwen. •

Ides Nicaise

De foto op de voorpagina *toont Saskia Jacobs en volontair Kris Roels met de verantwoordelijke van ATD Vierde Wereld bij de Verenigde Naties.*

Volksuniversiteit

- → **Zaterdag 21 november 2026:** regionale VU in Oostende
- → **Zaterdag 5 december 2026:** regionale VU in Turnhout

Open creatieve ateliers in het Vierdewereldhuis

- → Woensdag 3 februari 2027
- → Woensdag 7 april 2027

Woordzoeker

De overgebleven letters van de woordzoeker vormen twee woorden. Laat ons deze oplossing weten via **contact@atd-vierdewereld.be** of **02/6500870** vóór 17/12/2026 en win een set van 12 wenskaarten (een onschuldige hand trekt de winnaar uit de inzendingen).

N	A	R	C	H	I	E	F	T
I	K	S	N	I	S	E	R	W
Y	E	I	E	M	S	A	W	A
S	N	N	D	I	A	E	O	A
I	N	C	U	K	R	H	N	T
O	I	H	S	E	E	R	E	L
N	S	N	L	A	T	E	N	N
N	E	D	U	O	H	L	O	V
W	B	E	W	E	G	I	N	G

ARCHIEF
BEWEGING
HUIS
KENNIS
NOISY
VOLHOUDEN
WENSKAART
WERELD
WONEN
WRESINSKI